

Barn- och elevhälsoteamet

Riktlinjer för en gemensam Barn- och elevhälsa i Gullspångs kommun inom förskola och grundskola

Vision

Barn och unga i Gullspångs kommun påverkar sina liv och bidrar till hållbar utveckling

Sammanfattning

Barn och ungdomar i behov av särskilt stöd är en prioriterad grupp när det gäller insatser i förskola och skola. Deras framgångar och svårigheter är ofta resultat av den samlade livssituationen och därför måste alla som träffar barn och unga ta ett gemensamt ansvar och utnyttja resurserna över verksamhetsgränserna. Arbetet bör så långt som möjligt vara förebyggande och främjande samt vara mer inriktade på friskfaktorer än på riskfaktorer.

Bakgrund

Skolan för alla är en plats där alla barn möts, en arena där varje barn skall ha möjlighet att upprätthålla eller stärka sin självkänsla och sitt självförtroende samt utveckla sina förmågor. En viktig uppgift för skolan är att ge goda förutsättningar för barn och ungas harmoniska utveckling. Alla barn och unga har rätt att bli sedda, hörda och bekräftade samt att få interagera med andra barn och vuxna. Det handlar således om skolans huvuduppgift och hur arbetet med en helhetssyn kan öka barn och ungas möjlighet till att nå målen i våra styrdokument.

Regeringens uppdrag till skolan

Enligt propositionen ”Hälsa, lärande och trygghet” (2001/02:14) ses Barn- och elevhälsan som ett eget verksamhetsområde, där skolhälsovård och elevvård ingår. Skolans uppdrag är att skapa en god arbetsmiljö för alla barn/elever. Utbildningen ska göras tillgänglig för alla och hänsyn måste tas till det enskilda barnet/ elevens behov av stöd för att klara skolgången.

Propositionen har fokus på skolans inre arbete, dvs. lärarnas förmåga till samverkan och uppslutning kring förhållningssätt, verksamhetsmål och metoder är avgörande för elevernas framgång. Goda relationer mellan lärare, elever och föräldrar och möjligheter att skapa utvecklande och kreativa lärandemiljöer i skolan är förutsättningar för att eleverna skall trivas, utvecklas och nå målen. Skolans uppdrag är att skapa såväl en god fysisk miljö som ett gott psykosocialt klimat.

Uppdraget är också att fördjupa dialogen om hur elevvården och skolhälsovården kan bli ett eget verksamhetsområde. Det innebär att det inom skolan behöver finnas ett antal kompetenser som arbetar tillsammans för att bidra till varje elevs utveckling, hälsa och trygghet, men också för att stimulera det generella arbetet med goda lärmiljöer, vilket är en förutsättning för att nå framgång i skolarbetet.

Barn- och elevhälsan har den kunskap och kompetens som är viktig i diskussioner om skolans insatser för barn/elever i behov av särskilt stöd. Det är viktigt att ha ett hälsofrämjande perspektiv, att gå från ett risktänkande med problem och sjukdom i fokus, till att bygga stödjande miljöer och relationer inom skolan.

Samverkan

Arbetsformer för de personalgrupper som är involverade i Barn och elevhälsans arbete

bör utvecklas. Genom samverkan med IFO (Individ och familjeomsorgen) och andra myndigheter kan man åstadkomma ökad kvalitet och effektivitet när det gäller behovsbedömning, stöd och åtgärder.

Skollagskommittén överlämnade i december 2002 sitt betänkande där man föreslår följande lagtext i skollagen 2 kap 16§:

Elevhälsan är främst förebyggande.

Den skall omfatta omvårdnad samt medicinska, psykologiska, social och specialpedagogiska insatser.

För elevhälsans verksamhet skall det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov kan tillgodoses.

Barn- och elevhälsoteamets arbete, ansvar och styrning

Verksamheten inom skolan styrs på:

Internationell nivå av FN:s Barnkonvention (*ratificerad av Sverige 1990*), som bygger på att barnets bästa alltid skall komma i främsta rummet;

av Salamcadedeklarationen (*Unesco 1994*) som bygger på att skolorna ska ge plats för alla barn oavsett deras fysiska, intellektuella, sociala, emotionella, språkliga eller andra förutsättningar.

Nationell nivå av Skollagen, förordningar, läroplaner, sekretesslagen och rekommendationer från Skolverkets allmänna råd.

Kommunal nivå av Skolplan

Skolnivå av Arbetsplan

Skolhälsovården styrs på:

Nationell nivå av Skollagen och Hälso- och sjukvårdslagstiftningen samt socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter relevanta för skolhälsovården.

Kommunal nivå av Riktlinjer för barn och elevhälsoteamet.

Barn och elevhälsoteamets arbetsinriktning

Barn- och elevhälsoteamets uppgift är densamma för förskola och skola: Att främja lärandet, att överföra och gestalta de grundläggande värdena samt i samarbete med hemmet främja barnens och elevernas harmoniska utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. Arbetet handlar om att främja hälsa hos alla barn/elever men bör ha särskilt fokus på barn/elever som är i behov av stöd och hjälp för sitt lärande.

Barn och elevhälsoteamets arbete bör så långt som det är möjligt vara förebyggande och hälsofrämjande och en förskjutning ska ske från riskfaktorer till friskfaktorer.

Detta innebär att man först och främst ser det friska hos individen och de styrkor individen har för att sedan kunna bygga ett stöd utifrån det. Med det starka och friska i fokus kan problem och svårigheter minska och elimineras. Därför är det betydelsefullt med tidiga insatser i låga åldrar, innan svårigheter och problematik vuxit sig starka och svårhanterliga.

Detta innebär att insatserna i förskolan skall ses som särskilt viktiga.

Det bör också ske en förskjutning från vuxenperspektiv till ett barn och elevperspektiv samt från information till dialog och kommunikation inom hälsoarbetet.

Hela skolans miljö bör uppmärksammas såväl den fysiska som den psykosociala miljön.

Organisation

Rektor för Hova rektorsområde ansvarar för elevhälsans verksamhet.

I barn- och elevhälsoteamet ingår specialpedagog för förskola/skola, socionom för förskola/skola, skolläkare och skolsköterska för förskoleklass och skola. Psykologtjänsten köps in vid behov. Talstödsresursen är organisatoriskt knuten till barn och elevhälsoteamet och arbetar i första hand riktad mot förskola, förskoleklass och till elever i år 1 – 3. Studie och yrkesvägledare bör på sikt ingå i barn- och elevhälsoteamet.

Den specialpedagogiska kompetensen omfattar kunskaper om barns och ungdomars lärande utifrån de beteendevetenskapliga, samhällsvetenskapliga, medicinska och språkvetenskapliga forskningsfälten. Den omfattar också särskilda kunskaper i läroprocesser hos barn med specifika läs- och skrivsvårigheter, hos barn med olika funktionshinder liksom för de barn som har en särskilt komplicerad inlärningsituation.

Den sociala kompetensen innebär fördjupad kunskap i beteendevetenskap, samhällsvetenskap och juridik med särskild inriktning på barn, ungdom och familj. Den omfattar också kunskap om socialt arbete på individ, grupp och organisationsnivå.

Den medicinska kompetensen omfattar kunskap utifrån naturvetenskaplig grund om barns/ungdomars utveckling och växande samt kunskap i diagnostisering och behandling av deras sjukdomar. Den omfattar också kunskap i att förebygga hälso- och sjukdomsproblem liksom kunskap i hälsofrämjande arbete i den fysiska, psykiska och sociala miljön.

Den psykologiska kompetensen omfattar kunskap om barns och ungdomars utveckling och förutsättningar för inläring utifrån neuropsykologi, organisationspsykologi och familjebildningens psykologi. Den omfattar också kunskap om livskriser och deras samband med tidigare livserfarenheter och kunskap om kommunikation och samspel mellan människor.

Barn- och elevhälsoteamets uppdrag

Barn- och elevhälsoteamets arbete handlar om att främja hälsa hos alla barn och ungdomar men bör ha fokus på barn och ungdomar som är i behov av särskilt stöd och hjälp för sitt lärande.

Barn- och elevhälsoteamet ska vara en resurs

- I det främjande och förebyggande arbetet på organisations-, grupp- och individnivå.
- I arbetet med att utveckla och anpassa lärandemiljöerna till barn och ungdomars behov.
- I förskolan och skolans kompetensutveckling.
- I samverkan med andra aktörer och i nätverksmöten

Dessutom ska Barn – och elevhälsoteamet

- Arbeta med konsultation/handledning och rådgivning.
- Genomföra basutredningar i enlighet med Väst-Bus riktlinjer.
- Samarbeta med övrig elevhälsa.
- Arbeta för ett utökat samarbete med IFO.

De olika kompetensernas uppdrag och arbetsuppgifter

Ett övergripande uppdrag är att tillsammans med ledning, föräldrar, barn, övrig elevhälsa och personal utveckla det främjande arbetet inom förskola och skola.

Specialpedagogens uppdrag

Specialpedagogen ingår i barn och elevhälsoteamet med specialpedagogisk kompetens. Specialpedagogiska insatser ska ses som ett komplement till skolans allmänna pedagogiska verksamhet.

Specialpedagogens arbete

- Fungera som samordnare inom barn- och elevhälsoteamet.
- Arbeta med barn, ungdomar och vuxna för att identifiera, analysera och delta i arbete med att undanröja hinder och orsaker till svårigheter i undervisnings- och lärmiljöer.
- Fungera som stöd vid pedagogiska utredningar/kartläggningar samt analysera individers svårigheter på organisations-, grupp- och individnivå.
- Utveckla det specialpedagogiska arbetet tillsammans med det specialpedagogiska nätverket i kommunen.
- Samverka med talstödsresursen.
- Rikta ett särskilt fokus mot förskolan.
- Vara en samtalspartner, handledare och rådgivare i pedagogiska frågor för föräldrar, kollegor och andra aktörer inom förskola, skola.

Skolhälsovårdens uppdrag i skolan

Skolsköterskan och skolläkaren ingår i barn och elevhälsan med omvårdnadsperspektiv och medicinsk kompetens. Skolsköterskan och skolläkaren arbetar gemensamt med skolhälsovårdens målsättning att främja elevernas hälsa och utveckling. Se även Skolhälsans verksamhetsplan.

Skolhälsovårdens arbete

- Erbjudna hälsoundersökningar, vaccinationer och öppen mottagning enligt fastställt program.
- Via hälsosamtal stärka elevernas självkänsla och stimulera dem till att göra egna medvetna val.
- Via hälsoundervisning öka elevernas kunskap och medvetenhet om riskfaktorer och friskfaktorer samt hur dessa påverkar hälsan.
- Tillsammans med skolledning, elevhälsoteamet och skolans övriga personal arbeta för en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö för eleverna.
 - Ge särskilt stöd till och göra bedömningar och utredningar av elever med olika typer av skolrelaterade hälsoproblem och inlärningssvårigheter.
 - Erbjudna enklare sjukvård.

Socionomens uppdrag

Socionomerna ingår i barn och elevhälsan med psykosocialkompetens. Ett främjande och ett förebyggande perspektiv ska genomsyra arbetet både med barn/elever, föräldrar och personal.

Socionomens arbete

- Göra psykosociala bedömningar och utredningar i lärmiljöer och analysera behov på organisations-, grupp- och individnivå.
- Ur ett psykosocialt perspektiv arbeta kompetenshöjande gentemot personal i

verksamheterna genom fortbildning och konsultation i de processer som pågår.

- Vara rådgivande och samtalspartner gällande psykosociala frågor för barn/elever, föräldrar, personal och skolledning.
- Erbjudna samtalsstöd till främst äldre elever.

Talstödsresursens uppdrag

Talstödsresursen arbetar med stöd till barn och elever med språk-, kommunikation och talsvårigheter. Arbetet är en del i att förebygga språk-, läs- och skrivsvårigheter.

Talstödsresursens arbete

- Arbeta enskilt med barn 1 – 2 gånger i veckan.
- Arbeta i grupp, t.ex. r- och s-grupper samt språkgrupper.
- Vara en samtalspartner, handledare och rådgivare för föräldrar, kollegor och andra aktörer inom förskola, skola, gällande frågor i tal och språk.
- Samverkan – samverka mellan olika interna och externa funktioner ex elevhälsan, BVC, skolsköterska, logoped och barnhabilitering,

Barn- och elevhälsans kompetens- och kunskapsutveckling

För att ett barn- och elevhälsoteam, med en gemensam målsättning, ska bedrivas och utvecklas på ett positivt sätt är det avgörande att de verksamma har en grundläggande utbildning för verksamhetsområdet. Fortlöpande fortbildning och möjlighet att kontinuerligt ta del av senaste rön inom forskningsområdet är av största vikt. Därutöver måste det finnas möjligheter att bygga gemensam kunskap och förståelse om främjandearbete samt att utveckla arbetsformer och arbetssätt för att genomföra det gemensamma uppdraget. Samtliga kompetenser bör också kontinuerligt bygga på den grundläggande utbildningen med specialkunskaper.

Utvecklingsarbete

Aktuella områden för utvecklingsarbete är:

- utveckla och pröva olika metoder och organisatoriska modeller för verksamheten
- samverkan inom skolorganisationen samt med socialtjänsten, barn- och ungdomspsykiatri, habiliteringen, föreningslivet, m.fl. aktörer

Sekretess

Sekretessbelagd information hanteras delvis på olika sätt av skolans personalkategorier. När elevvård, skolhälsovård och specialpedagogiska insatser sammanförs till ett barn och elevhälsoteam innebär det att teamet omfattar den verksamhet som kurator, psykolog, skolläkare, skolsköterska, studie- och yrkesvägledare och specialpedagog utför. De olika yrkesgrupperna tillhör idag delvis olika verksamhetsgrenar inom skolan, där varje företrädare måste iaktta sin sekretess. Inom barn och elevhälsoteamet skall man i första hand alltid sträva efter att arbeta med samtycke från deltagande parter

Dokumentation

Samtliga kompetenser inom barn och elevhälsan bör systematiskt dokumentera sitt arbete utifrån en gemensam struktur. Vissa av yrkeskategorierna har, enligt lag, att följa särskilda dokumentationsrutiner.

Arkivering

Arbetet inom barn- och elevhälsa skapar handlingar/digitala uppgifter som har ett stort värde för den enskilde, för kommunens behov samt för framtida forskning.

Hanteringen av olika typer av handlingar/digitala uppgifter finns beskrivet i den gemensamma arkiveringsplanen.

Hova 090820

Reviderad 091221

Kinga Konopka/ Skolchef
Elenor Spetz-Ramberg/ Rektor